

A Buk karom a taara Ebraaio

A pirpir kaapa muga

A buk mi di timui karom a taara Iudaia, di waatung diat kaai naa a taara Ebraaio, maa diat pirpir ma ra pirpir Ebraaio. Pa te i nunurai woi maa i timu a buk mi.

A taara Iudaia baa di timu a buk mi karom diat, diat nurnur un Iesu, iaku a taara baa pa diat nurnur diat pet na bilbil un diat. Io, raa taara kon diat baa diat nurnur, diat nem na waan talili balet kup a lotu Iudaia. A buk mi i wapua diat naa koku diat waan talili. U ra nurnur karom Iesu ku diat a takado namataan God. Iesu i ngaala aakit, ia a Natun God ma i ngaala taa ra kum aangelo ma ra kum propet. Ma a matakina kunubu baa Iesu i paami i kiaana wa a mugaana kunubu. Iesu ia anundaat mukmuga na tena wetabaar karom God ma i wetabaar ma ra gaapina ut. I koina baa daat a nurnur ku un Iesu.

A winawaan i ra buk Ebraaio:

Iesu a Natun God ma i waiaa God karom daat (1:1-4)

Iesu i ngaala taa ra kum aangelo ma ia a Tena Walaaun (1:5–2:18)

Iesu i ngaala taan Moses ma Iosua (3:1–4:13)

Iesu anundaat mukmuga na tena wetabaar karom God (4:14–7:28)

A matakina kunubu (8:1–9:28)

A gaapin Iesu i una wa anundaat kum aakaina mangamangaan (10:1-39)

A nurnur (11:1-40)

Daat a nurnur un Iesu ma daat a taraam karomi (12:1–13:19)

A tintinip na pirpir (13:20-25)

Natun God i ngaala aakit taa ra kum aangelo

1 ¹Namuga utbaai God i pirpir ma ra waa ra kum propet karom a kum taptabundaat. I pirpir lenmaa un mongoro na pakaan u ra aalawur mangaana aakapi. ²Iaku u ra kum tintinip na bung mi, i pirpir ma ra waan Natuna karom daat. A Natuna baa i pilak paai kupi in kale a kum

utnaa raap. Ma u ra limaan Natuna, God i waki a rakrakaan buaal raap.
³Natuna i baarabaara aakit ma ra minamaar anun God, ma i welaar mulu
 ut ma God. I baboura a rakrakaan buaal raap ma ra nuna pirpir baa i
 mawaat aakit. I taar taa nuna lalaaun, kupi in wagomgom daat ko ra kum
 aakaina mangamangaan raap. Ma baa ia paam araap taa a pinapaam
 mi, i ki u ra papaara ot na limaan God, a ngaala na king aakit, inaanga
 u ra maawa. ⁴U ra pinapaam maa God i wangaala paa Natuna kupi in
 ngaala aakit taa ra kum aangelo. I ngaala aakit welaar ma ra iaana, baa
 Tamaana i taar taai taana, i ngaala aakit taa ra ia ra kum aangelo.

⁵Maa God wakir i piri karom ta aangelo lenbi,

“Ui a Natunglik,
 ma mi iaau Tamaam.”

Kele 2:7

ma wakir i piri kaai un ta aangelo naa,

“Iaau Tamaana,
 ma ia natunglik.”

2 Saam 7:14

⁶Ma baa God i tula wa mugaana Natuna urin u ra rakrakaan buaal, i piri
 uni lenbi,

“I koina baa a kum aangelo raap anun God diat a lotu karomi”.

Naag 32:43

⁷Ma i piri lenbi u ra nuna kum aangelo,

“I puku anuna kum aangelo kupi diat a welaar ma ra dadaip,
 a kum aangelo maa diat anuna kum tultul,
 ma i puku diat kupi diat a welaar kaai ma ra kupkup i ra nguan.”

Kele 104:4

⁸Iaku i piri lenbi un Natuna,

“God, anum kiki na king in ki takum ma pa in raap.
 U laana naagagon anum mataanitu ma ra takado na
 mangamangaan.

⁹U nem aakit a takado na mangamangaan,
 ma u milikuaana aakaina mangamangaan.

Bi ia kabina baa God, anum God, i pilak pa ui
 ma i taar taa a gaai ma ra urur taam,
 baa i ngaala aakit taa ra nuna wetabaar karom a kum teptepaam.”

Kele 45:6-7

¹⁰Ma God i piri kaai karom Natuna lenbi,

“Tadaaru, u ra turpaaina, ui u waki taa a kabi ra rakrakaan buaal,
 ma u waki a baakut ma ra limaam.

¹¹Diaar a panaai raap, iaku ui un ki takum.

Diaar a maulaana waanwaan welaar ma ra ina maalu.

¹²Un pipin diaar welaar ma ina maalu na buburung,
 un kiaana diaar welaar ma raa baa i kiaana wa in maulaana
 maalu.

Iaku ui, pa un wekiaa,
 ma num kum kilakilaala pa in raap.” *Kele 102:25-27*

¹³ God wakir i piri kaai karom ta aangelo lenbi,
 “Un ki u ra papaara ot na limaang,
 tuk baa ang uwia paa anum kum ebaar
 kupi diat a ki natudaangi ra num naagagon.” *Kele 110:1*

¹⁴ A kum aangelo raap diat a kum nion, baa diat papaam karom God,
 naka? I tula wa diat kupi diat a waraaut a taara, diat baa diat a lo a
 warwalaan.

A ngaatngaat na warwalaan baa Iesu i paami

2 ¹ I koina kupi daat a murmur a kum wawer baa daat aa walangoro
 taai, kabina maa Iesu i ngaala aakit. Daat a murmuri kupi koku
 daat waan ingen koni. ² A kum pirpir baa namuga a kum aangelo diat
 wewapua uni i wi diat. Io, baa te pa i taraam uni ma pa i murmuri,
 di taar taa a naagagon na binabaalu karomi, baa i welaar ma ra nuna
 wabulbul. ³ Io, baa lenmaa, daat a welulu ino lelawaai ko ra naagagon
 na binabaalu, baa daat taar taa tamarundaat u ra ngaatngaat na
 warwalaan mi? A warwalaan baa a Tadaaru ut ia wewapua muga taau
 uni. Ma diat baa diat walangoro in ingaana, diat wapuaanai karom daat
 naa i lingtatuna aakit. ⁴ God i paam a kum wakilang ma ra kum utnaa na
 kakaian, ma ra kum dekdek na pinapaam, ma i wetabaar werweraan ma
 ra kum wetabaar anu ra Takado na Nion welaar ut ma ra nuna nemnem.
 U ra nuna kum pinapaam maa, ia kaai i wapuaanai naa a warwalaan
 maa i lingtatuna aakit.

Iesu i waan paat a muaana kupi in walaan paa a taara

⁵ God pa i ung taa a kum aangelo kupi diat a naagagon a matakina
 rakrakaan buaal baa namur in waan paat. A rakrakaan buaal baa mi daat
 pirpir uni. ⁶ Iaku raa pakaan kuri u ra Buk Taabu raa i piri karom God
 lenbi,
 “Miaat a taara, woi mulu miaat baa u nuk pa miaat?
 Ma aawa kabina baa u baboura miaat?”

⁷ U aa waki ta miaat kupi miaat a ki natudaangi ra kum aangelo,
 kinalik na pakaana bung.
 U ung taa in kaaeng na minamaar ma ra urur un miaat,
⁸ ma u aa ung ta miaat kupi miaat a naagagon a kum utnaa raap.”

Kele 8:4-6

God ia ung ta daat a taara kupi daat a naagagon a kum utnaa raap, io, i
 kaapa baa pain ta utnaa balet ma baa pain daat a naagagoni. Iaku, u ra
 kum kilaala mi, pa daat baboi utbaai baa a kum utnaa raap diat taraam
 karom daat. ⁹ Iaku daat babo Iesu, ia baa God i wakinalik taai kupi in

kinalik taa ra kum aangelo, kinalik na pakaana bung ku, kupi in maat u ra taara raap. I maat kabina maa God i maari diat. Iaku mi, daat baboi naa God ia ung taa in kaaeng na urur ma ra minamaar uni, kabina u ra kinadik ma ra minaat baa i kariaanai.

¹⁰ God i waki taa a kum utnaa raap kup ia ut. Ma i takado baa in wakoina aakit paa Iesu u ra kum ngunungut baa i kariaanai. God i wakoina paai, kupi in ben paa mongoro na natnatuna kupi diat a kale paa a minamaar. Maa Iesu ia a kabi ra nundiat warwalaan.

¹¹ Iesu ungaai ma ra taara baa i wagomgom pa diat ko ra nundiat kum aakaina mangamangaan, raa Tamaandiat ku. Bi ia a kabina baa Iesu pa i wawirwir kupi in waatung diat naa a kum tatena liklik. ¹² Ma i piri karom God lenbi,

“Ang wewapua un ui karom a kum tateng liklik,
ma ang kelekele na pir walaawa karom ui naliwan taa ra taara na lotu.” *Kele 22:22*

¹³ Ma i piri kaai lenbi,

“Ang nurnur ut un God.” *Aais 8:17*

Ma i piri utkaai lenbi,

“Baboi, bari iaau ma ra kum naat liklik baa God ia taar ta diat taang.” *Aais 8:18*

¹⁴ A kukuraai ra kum naat liklik mi, a taara, a panindiat ma ra gaapindiat ut. Ma Iesu kaai i waan paat a muaana, welaar ma diat, a panina ma ra gaapina ut. I paami lenmaa kupi u ra nuna minaat in baanaakaka wa Saataan, ia baa i paam akoto a dekdek i ra minaat. ¹⁵ Iesu i maat kupi in walaangalaanga diat baa a bunurut na minaat i wi diat u ra nundiat kum kinkini na lalaaun. ¹⁶ I lingtatuna aakit baa Iesu pa i paam a pinapaam mi kupi in waraaut a kum aangelo, pate. I paami kupi in waraaut a taara baa a kum taptabun Aabaraam. ¹⁷ Bi ia kabina baa Iesu i waan paat welaar ut ma ra kum tatena liklik u ra kum utnaa raap, kupi in tena wetabaar karom God ma in papaam ma ra maarmaari ma ra dowotina, ma in taar anuna lalaaun kupi in maat, ma God in una wa a kum aakaina mangamangaan anu ra taara. ¹⁸ Iesu i pet laar paai kupi in waraaut diat baa di walaam diat, maa Iesu kaai di walaami ma i kariaana mawaat uni.

Iesu i ngaala taan Moses

3 ¹ A kum tateng liklik baa God i pilak pa muaat kupi muaat anuna taara, muaat a nuknuk paa Iesu. Ia baa Apostolo ma a mukmuga na tena wetabaar karom God baa daat nurnur uni ma daat wewapua uni.

² God ia pilak taai kup a pinapaam mi, ma i lingtatuna uni, welaar ma Moses kaai baa i lingtatuna u ra nuna pinapaam naliwan taa ra taara anun God. ³ Di taar a ngaala na urur karom a muaana baa i paam a ruma,

ma pa di taar a ngaala na urur karom a ruma baa i paami. I lenkaai maa, a urur baa di taari karom Iesu i ngaala aakit taa ra urur baa di taari karom Moses. ⁴A kum ruma raap, raaraa muaana i paami, iaku God i paam a kum utnaa raap. ⁵Moses, ia a tultul anun God, ma i lingtatuna u ra nuna pinapaam naliwan taa ra taara anun God. I wewapua muga taau u ra kum utnaa baa God in wewapua uni namur. ⁶Iaku Kaarisito, ia Natun God ma i lingtatuna u ra nuna pinapaam baa i baboura a ruma anun God. Baa daat tur dekdek u ra nurnur, ma pa daat burut, baa daat ki walaang kup a kum utnaa baa God in paami, io, daat a ruma anun God.

Diat baa pa diat nurnur pa diat a ruk u ra taamaan na ningo anun God

⁷Io, baa daat a taara anun God, daat a murmur a pirpir anu ra Takado na Nion baa i piri lenbi,

“Umari baa muaat walangoro in ingaana,

⁸ koku muaat wadekdek a balaamuaat

welaar ma ra kum taptabumuaat namuga diat paami,

baa pa diat taraam karom iaau,

u ra kum kilakilaala baa diat ki u ra bil na wanua ma diat walaar iaau.

⁹Diat walaar iaau,

ma diat babo ut anung kum pinapaam un 40 kilaala.

¹⁰Io, bi ia kabina baa iaau kaankaan karom a taaun taara maa, ma iaau piri lenbi,

‘A nuknukindiat i waan raara a bungbung raap,

ma pa diat murmur anung aakapi.’

¹¹Io, iaau kaankaan ma iaau weweliman lenbi,

‘Pain diat a ruk u ra nung taamaan na ningo.’ ”

Kele 95:7-11

¹²A kum tateng liklik, muaat a baboura muaat, kupi koku te kon muaat a nuknukina in murmur aakaina mangamangaan ma pa in nurnur, ma in waan ingen kon God, baa a lalaunina. ¹³Muaat a pirpir na wewaraaut wetwetalaai karom muaat, u ra bungbung raap baa di waatungi naa “umari.” Muaat a paami lenmaa, kupi koku aakaina mangamangaan in waruga paa te kon muaat, ma in wadekdek baat in balaana. ¹⁴Daat tepaana ma Kaarisito, baa daat tur dekdek u ra nurnur tuk u ra tintinipina, welaar ma daat turpaai mai namuga. ¹⁵Welaar ma di aa pir taai u ra Buk Taabu lenbi,

“Umari baa muaat walangoro in ingaana,

koku muaat wadekdek a balaamuaat,

welaar ma ra kum taptabumuaat namuga diat paami, baa pa diat taraam karom iaau.”

Kele 95:7-8

¹⁶Woi diat maa diat walangoro in ingaan God, iaku pa diat taraam uni? Diat raap baa Moses i ben apari pa diat taangirong Aaigipto, naka?

¹⁷Woi diat maa God i kaankaan karom diat 40 kilaala? Diat baa diat paam aakaina mangamangaan ma diat maat u ra bil na wanua, naka? ¹⁸Woi diat maa God i weweliman naa pa diat a ruk u ra nuna taamaan na ningo? Diat baa pa diat taraam karomi, naka? ¹⁹Io, daat baboi baa pa diat pet laar paai kupi diat a ruk u ra nuna taamaan na ningo, kabina maa pa diat nurnur.

A taamaan na ningo anu ra taara anun God

4 ¹God ia weweliman taau karom daat naa daat a ruk u ra nuna taamaan na ningo. Anuna weweliman maa kuri utbaai. Io, daat a tumaarang, kaduk ta taara kon daat pa diat a pet laar paai kupi diat a ruk. ²Maa daat kaai daat aa walangoro taa a Koina Wewapua welaar ma ra kum taptabundaat taanga namuga. Diat walangoro taai ut, iaku pa i waraaut diat, kabina maa pa diat nurnur uni. ³Io, daat baa daat aa nurnur un God, daat a ruk u ra nuna taamaan na ningo. Iaku a kum taptabundaat namuga, diat baa pa diat nurnur, God ia pir taai un diat lenbi,

“Iaau kaankaan ma iaau weweliman lenbi,

‘Pain diat a ruk u ra nung taamaan na ningo.’”

Kele 95:11

God i pir a pirpir mi u ra kum kilaala anun Moses, iaku i lingtatuna, namuga utbaai i waraap anuna pinapaam baa i waki a rakrakaan buaal, ma i ngo. Lenmaa ia waninaar taa anuna taamaan na ningo. ⁴Ma i kaapa naa ia waninaar taai, maa a Buk Taabu i pirpir u ra we-7 na bung lenbi, “Ma u ra we-7 na bung God i ngo ko ra nuna kum pinapaam raap.” *Tur 2:2* ⁵Ma u ra Buk Taabu baa daat aa luk taai mun, God i piri balet lenbi, “Pain diat a ruk u ra nung taamaan na ningo.” *Kele 95:11*

⁶Diat baa diat walangoro a Koina Wewapua namuga, pa diat ruk u ra nuna taamaan na ningo, kabina maa pa diat taraam karom God. Iaku aakapi i paapa utbaai, kup ta taara ingen diat a ruk ut u ra nuna taamaan na ningo. ⁷I kaapa naa aakapi i paapa utbaai, kabina maa mongoro na kilaala namur taan diat baa pa diat taraam, God i pirpir utbaai u ra nuna taamaan na ningo. I pirpir ma ra waan Dewid lenbi,

“Umari, baa muaat walangoro in ingaana,

koku muaat wadekdek a balaamuaat.”

Kele 95:7-8

Baa God i piri “umari” i kukuraaina naa ia ung taa raa bung balet kupi a taara diat a ruk u ra nuna taamaan na ningo. ⁸Baa gun Iosua ia taar taa a ningo karom a kum taptabundaat, a taara Israael, baa diat ruk u ra taamaan Kaanaan, God pa in ung taa balet ma ta bung ingen kup a taara diat a ruk u ra nuna taamaan na ningo. ⁹Lenmaa a ningo anu ra taara anun God i ki utbaai, welaar ma ra bung na ningo anun God u ra we-7 na bung. ¹⁰Io, baa te i ruk u ra taamaan na ningo anun God, ia ngo ko ra nuna kum pinapaam, welaar ma God baa i ngo ko ra nuna kum

pinapaam. ¹¹Io, daat a ongor kupi daat a ruk u ra taamaan na ningo maa, kupi koku te kon daat in welaar ma ra taara baa pa diat taraam ma pa diat ruk.

¹²Maa a pirpir anun God i lalaaun ma i papaam. I wangwangaan aakit taa ra in liwan na wineium baa ru titina. I ruk ma i papoko tuk u ra wanua baa a niondaat ma ra balaandaat diaar ki iaai. Ma i ruk ma i papoko tuk u ra wanua baa a kum ur diat kakanaawa ungaai iaai. Ma i naagagon a kum ninunuk ma ra kum nemnem u ra balaandaat. ¹³Ma pa ta utnaa baa God ia waki taai baa i wawalipa ko ra mataana. A kum utnaa raap i tur laangalaanga ma i baarabaara raap ku u ra mataana. Ma namur daat a tur namataana ma daat a pir apuaana a kum utnaa raap baa daat aa paam tataai.

Iesu anundaat mukmuga na tena wetabaar karom God

¹⁴Iesu, a Natun God, ia a ngaala na mukmuga na tena wetabaar karom God, baa i waan unaanga u ra maawa. Io, bi ia a kabina baa daat a tur dekdek u ra kum wawer baa daat nurnur uni ma daat laana wewapua uni. ¹⁵Ma i nunurai naa pa ta dekdekindaat kupi daat a uwia paa aakaina, ma i maari daat. Maa di aa walaam amuga taa Iesu ma ra aalawur mangaana walwalaam raap baa di laana walaam daat mai, iaku pa i paam ta aakaina mangamangaan. ¹⁶Io, daat a waan karom God, anundaat King, a tena maarmaari, ma koku daat burut. Daat a waan karomi kupi daat a watur akoto anuna maarmaari, baa in waraaut daat u ra nundaat kum mawaat.

5 ¹A kum mukmuga na tena wetabaar raap karom God, God i pilak pa diat ko ra taara, ma i ung ta diat kupi diat a tur wakilang a taara namataana. Diat a taar a kum wetabaar ma diat a tun a kum wewagua kupi God in una wa a kum aakaina mangamangaan anu ra taara. ²A mukmuga na tena wetabaar karom God i pet laar paai kupi in papaam ma ra maarmaari karom a taara baa pa diat manaana ma diat paam a kum niraara, kabina maa ia kaai pa ta dekdekina kupi in uwia paa aakaina, maa ia kaai a muaana ku. ³Bi ia kabina baa i mawaat kupi in tun ut a kum wetabaar. Wakir kupi in una wa ku a kum aakaina mangamangaan anu ra taara, pate. Kupi in una wa utkaai anuna kum aakaina mangamangaan.

⁴Wakir u ra nemnem anun te baa in lo paa a ngaatngaat na tiniba na mukmuga na tena wetabaar karom God, pate. U ra wewataai ut anun God baa a muaana in mukmuga na tena wetabaar, welaar ma i paami karom Aaron. ⁵Ma lenkaai maa, Kaarisito pa i wangaala paai kupi in mukmuga na tena wetabaar karom God. Iaku God i piri karomi lenbi,

“Ui a Natunglik,
ma mi iaau Tamaam.”

Kele 2:7

⁶Ma un raa pakaan kuri u ra Buk Taabu, God i piri kaai lenbi,
 “Ui a tena wetabaar karom God,
 welaar ma Melkisedek,
 ma num pinapaam in tur takum.”

Kele 110:4

⁷Baa Iesu i lalaaun min u ra rakrakaan buaal, i kulkulaai ma ra nuna kum niaaring ma ra lur na mataana karom God, ia baa i pet laar paai kupi in walaan paai ko ra minaat. Ma God i walangoroi, kabina maa i taar araap taa anuna lalaaun karom God. ⁸I lingtatuna aakit Iesu a Natun God, iaku maa i kariaana ut a ngunungut. Ma a ngunungut maa i weri kupi in taraam karom God. ⁹Baa God ia wakoina aakit paa Natuna, io, ia a kabi ra warwalaan takum karom diat raap baa diat tartaraam karomi. ¹⁰Ma God i ung taa Iesu kupi ia a mukmuga na tena wetabaar, welaar ma Melkisedek.

A pirpir na watumaarang kupi koku te i waan ingen ko ra nurnur

¹¹Mongoro na utnaa utbaai baa miaat a pirpir uni u ra utnaa mi. Iaku i dekdek aakit kupi miaat a palaa wakaak a kukuraaindiat karom muaat, kabina maa pa muaat lo gagaai. ¹²Muaat aa nurnur iwan, ma mi i ot ma kupi muaat a kum tena wawer. Iaku, muaat iba utbaai kup te baa in wer muaat balet u ra kum mugaana wawer u ra pirpir anun God. Pa muaat pet laar paai kupi muaat a aan a dekdek na utnaa. Muaat pet laar paai ku kupi muaat a ngaau. ¹³Baa te i ngaau utbaai, ia a naat mangalon kubaai, ma pa i laa u ra wawer u ra takado na mangamangaan. ¹⁴Diat baa diat aa ngaala diat aan a dekdek na utnaa na winangaan. Diat baa diat walaana diat kupi diat a babo lele a koina mangamangaan ma ra aakaina mangamangaan diat welaar ma diat baa diat aan a dekdek na utnaa.

6 ¹Io mi, daat a waan urong namuga kup raa kum wawer bulung baa in wadekdek daat u ra nundaat nurnur. Koku daat wawer balet u ra kum mugaana wawer un Kaarisito baa daat aa wawer paa uni. A kum wawer lenbi: a nukpuku ko ra kum mangamangaan baa in ben daat kup a minaat, a nurnur un God, ²a wawer u ra baapitaaiso, a wawer u ra ung limaandi nate u ra taara, a tinur balet ko ra minaat ma ra naagagon na binabaalu takum. ³Daat a waan urong namuga baa God in mulaaot.

⁴Pa te in ben talili laar paa a taara kupi diat a nukpuku karom God baa diat aa waan ingen koni. A taara baa diat aa nunura a kaapa anun God, diat aa namene taa a wetabaar taanginaanga u ra maawa, diat aa lo paa a Takado na Nion, ⁵diat aa nunurai naa a pirpir anun God i koina ma diat aa kariaana taa a dekdek anun God baa in waan paat namur. ⁶Baa diat aa puka paa ko ra kum utnaa mi, pa te in ben talili laar pa diat kupi diat a nukpuku. Kabina maa anundiat punuka i welaar ma baa diat aak waat balet Natun God u ra bolo ma diat pet taai kupi a taara diat a tataur uni.

⁷A pia baa i inim paa a polo na baata baa i laana puka, ma i taar a utnaa na winangaan baa i waraaut diat baa diat maarut taai, a pia maa God i pir wadaani. ⁸Iaku a pia baa i taar ku a kum aakaakaina wali ma ra kum barudu pa ta utnaa i gaa uni. Pa i welwelik ma God in taar a naagagon na binabaalu karomi ma namur in tun wai u ra nguan.

⁹A kum teptepaamiaat, miaat aa pir taa a kum dekdek na pirpir mi taa muaat. Iaku miaat nunura mului naa muaat murmur a koina aakapi baa in waan kup a warwalaan. ¹⁰God pa i laana paam ta utnaa baa pa i takado. Pa in dumaana laar paa anumuaat pinapaam ma ra numuaat maarmaari baa muaat paami karomi, baa muaat aa waraaut taa anuna taara, ma ra numuaat wewaraaut karom diat pa i raap utbaai. ¹¹Anumiaat ngaala na nemnem kupi muaat raap raaraa muaat a ongor u ra maarmaari lenutmaa muaat laana paami, tuk u ra tintinipina. Muaat a paami lenmaa kupi a kum utnaa baa muaat ki walaang ma ra nurnur kupi, in waan paat lingtatuna ut karom muaat. ¹²Pa miaat nemi naa muaat a malawo, pate. Miaat nemi naa muaat a welaar ma diat baa diat nurnur ma diat ki walaang ma pa diat talanguan, io diat a paam akoto a kum utnaa baa God ia weweliman taau uni.

A weweliman lingtatuna anun God

¹³Baa God i paam taa anuna weweliman karom Aabaraam, i wadekdeki ma ra iaana ut, maa pa ta iaan te balet i ngaala taana. ¹⁴God i weweliman taau naa, “A lingtatuna baa ang pir wadaan ui ma ang taar taa ta mongoro na natnatum.” *Tur 22:17*

¹⁵Ma Aabaraam i ki walaang ma pa i talanguan, ma namur i paam akoto a utnaa baa God ia weweliman taau uni karomi.

¹⁶Baa a taara diat paam a weweliman, diat wadekdek anundiat weweliman ma ra iaan te baa i ngaala taan diat. Lenmaa, a weweliman maa in tur dekdek ma pa ta pirpir na pupuku balet ma uni. ¹⁷Ma God kaai, baa i paam anuna weweliman i wadekdeki ma ra iaana ut, kupi in wapuaanai karom anuna taara, diat baa i paam taa anuna weweliman karom diat, naa pa in puku balet ma a nuknukina. ¹⁸Bari ia a ru utnaa baa pain te in kiaana laar pa diaar: a weweliman, ma ra iaana baa i wadekdek anuna weweliman mai. Maa God pa in warwaruga laar paai. I paam a weweliman lenmaa kupi in wadekdek daat, daat baa daat aa kalaa paraap taau karomi. Io, daat a tur dekdek u ra nundaat kini walaang ma ra nurnur kup a weweliman anun God, baa kuaa namuga taan daat. ¹⁹A utnaa baa daat ki walaang kupi ma ra nurnur, i welaar ma ra aagaa u ra niondaat, baa pa in kakaraai. I ruk u ra ruma na wetabaar u ra pakaana baa i Taabu Aakit namur taa ra ina maalu na babaat kutu inaanga u ra maawa. ²⁰Iesu ia ruk muga unaanga kupi in waraaut daat. Ia anundaat mukmuga na tena wetabaar karom God, welaar ma Melkisedek, ma nuna pinapaam maa in tur takum.

Melkisedek a tena wetabaar karom God

7 ¹Melkisedek ia a king taangirong Saalem, ma ia a tena wetabaar karom God, baa i Ngaala Aakit. I baraata Aabaraam baa i waan talili balet ko ra wineium baa ia uwia paa waat na king. Ma Melkisedek i pir wadaani. ²Ma Aabaraam kaai i taar taa raaraain ko ra noina taan Melkisedek ko ra kum utnaa raap baa i uwia paai ko ra wineium. A iaan Melkisedek, a kukuraaina baa a king anu ra takado na mangamangaan. Ma a king taangirong Saalem, a kukuraaina baa a king na maalmaal. ³Pa te i nunura tamaana ma naana, ma ra nuna wuna taara. Pa ta turpaai ra nuna lalaaun, ma pa ta tintinipina kaai. Melkisedek i welaar ma Natun God, ia kaai a tena wetabaar karom God, ma nuna pinapaam in tur takum.

⁴Baboi, Melkisedek i ngaala aakit. Aabaraam, ia a ngaala na tabundaat, iaku maa i taar taa raaraain ko ra noina taan Melkisedek ko ra kum utnaa raap baa i uwia paai ko ra wineium. ⁵A Naagagon anun Moses i naagagoni naa a wuna taara Lewi, diat baa a kum tena wetabaar karom God, diat a lo paa raaraain ko ra noina ko ra kum utnaa raap anu ra taara Israel. A taara maa diat a kum tatei ra wuna taara Lewi. A lingtatuna baa diat kaai a kum taptabun Aabaraam, iaku diat taar ut raaraain ko ra noina ko ra nundiat kum utnaa raap. ⁶Melkisedek, wakir ia ko ra wuna taara Lewi, iaku i lo paa raaraain ko ra noina ko ra kum utnaa raap anun Aabaraam. I pir wadaan Aabaraam, ia baa ia lo paa a kum weweliman kon God. ⁷I kaapa naa ia baa i ngaala i pir wadaan ia baa i kinalik taana.

⁸A kum tena wetabaar karom God, diat baa diat lolo raaraain ko ra noina ko ra kum utnaa raap anu ra taara Israel, diat a maat ku. Iaku a Buk Taabu i piri naa Melkisedek i lalaaun. ⁹Ma daat a piri lenbi, Lewi kaai i taar raaraain ko ra noina karom Melkisedek u ra bung baa Aabaraam i wetabaar, kabina maa Lewi ko ra wuna taara anun Aabaraam. Iaku a wuna taara Lewi diat lolo raaraain ko ra noina anu ra taara Israel. ¹⁰Baa Melkisedek i baraata Aabaraam pa di buta utbaai Lewi. Iaku i welaar ma baa a lalaaun anun Lewi i ki ut u ra panin Aabaraam, kabina maa namur in waan paat ko ra wuna taara anun Aabaraam. Io, lenbi, daat a piri naa Lewi i wetabaar karom Melkisedek.

Iesu a tena wetabaar karom God welaar ma Melkisedek

¹¹A pinapaam baa a kum tena wetabaar karom God, a wuna taara Lewi, diat paami, ia maa a kabi ra kum Naagagon anun Moses baa God i taari karom a taara Israel. Baa gun a pinapaam anu ra kum tena wetabaar i pet laar paai kupi in una wa aakaina mangamangaan anu ra taara, io, pa ta niba balet ma kup ta tena wetabaar ingen welaar ma Melkisedek, baa wakir

welaar ma Aaron.^a ¹²Baa di kiaana wa a kum tena wetabaar karom God, io, din kiaana wa utkaai a kum Naagagon. ¹³A kum pirpir mi di piri u ra nundaat Tadaaru, ia baa kon raa wuna taara ut. Ma pa te ko ra nuna wuna taara i lo a pinapaam na tena wetabaar karom God. ¹⁴I kaapa baa anundaat Tadaaru i waan paat ko ra wuna taara Iuda. Iaku Moses pa i waatung a wuna taara Iuda baa i pirpir u ra kum tena wetabaar karom God.

¹⁵I kaapa karom daat baa raa tena wetabaar ingen ia waan paat, ia baa i welaar ma Melkisedek. ¹⁶Wakir i lo a pinapaam na tena wetabaar karom God kabina ia ko ra wuna taara Lewi welaar ma ra pirpir na Naagagon, pate. I lo a pinapaam maa kabina u ra dekdek i ra lalaaun baa pa in raap. ¹⁷Maa a Buk Taabu ia pir taai uni lenbi,

“Ui a tena wetabaar karom God,
welaar ma Melkisedek,

ma num pinapaam maa in tur takum.”

Kele 110:4

¹⁸Baa lenmaa i kaapa naa di aa rakaan wa a mugaana naagagon baa i pirpir u ra kum tena wetabaar, maa a naagagon maa pa ta dekdekina ma pa ta utnaa i gaa uni. ¹⁹Maa a naagagon maa pa i watakado paa a taara kupi diat a waan marawaai karom God, pate. Iaku God ia paam taa aakapi kupi daat a waan marawaai karomi. Aakapi maa i koina aakit taa ra kum Naagagon. Ma mi daat pet laar paai kupi daat a ki walaang ma ra nurnur kupi.

²⁰Baa God i taar taa a pinapaam na tena wetabaar karom Iesu, i paam taa a weweliman uni ma i wadekdeki ma ra iaana. Iaku pa i paam ta weweliman lenmaa u ra wuna taara Lewi baa i taar a pinapaam na tena wetabaar karom diat. ²¹Iaku baa Iesu i lo a pinapaam na tena wetabaar, God i weweliman lenbi,

“A Tadaaru ia weweliman taau,
ma pa in puku a nuknukina.

“Ui a tena wetabaar karom God,
ma num pinapaam in tur takum.’ ”

Kele 110:4

²²Io, lenmaa Iesu i walingtatuna a matakina kunubu baa i koina taa ra kunubu baa God i taari karom Moses.

²³A lingtatuna, mongoro na tena wetabaar, iaku a minaat i turbaat diat kupi koku diat papaam takum. ²⁴Iaku Iesu, ia a tena wetabaar baa nuna pinapaam in tur takum. Pa te in kiaanai u ra nuna pinapaam, kabina maa i lalaaun takum. ²⁵Lenmaa Iesu i pet laar paai kupi in walaun a taara baa diat waan karom God u ra iaan Iesu. In walaun diat ma diat a lalaaun takum, kabina maa i lalaaun takum kupi in aaraaring un diat.

²⁶Iesu ia a mukmuga na tena wetabaar, baa i laana waraaut daat. God i gaaia u ra nuna mangamangaan, pa din takuna laar paai un ta

^a 7:11 Aaron ia a tena wetabaar karom God, ma ia ko ra wuna taara Lewi.

aakaina mangamangaan ma i gomgom aakit namataan God. God i waki taai inaanga nate u ra maawa, ingen ko ra aakaina taara. ²⁷Pa i welaar ma ra kum mukmuga na tena wetabaar, baa diat tuntun wetabaar u ra bungbung raap, u ra nundiat kum aakaina mangamangaan muga, ma namur anu ra taara kaai. Iesu pa i paami lenmaa. I taar taa ku raa wetabaar u ra aakaina mangamangaan anu ra taara. I wetabaar ma ia ut. I paam taai raa pakaan ku, ma pa in paami balet ma, maa a wetabaar maa in ki takum. ²⁸A kum mukmuga na tena wetabaar karom God, baa di ung ta diat welaar ma ra kum Naagagon anun Moses, pa ta dekdekindiat. Iaku, namur taa ra kum Naagagon anun Moses, God i paam a weweliman, baa i pilak paa Natuna kupi in mukmuga na tena wetabaar. A tena wetabaar maa i takado ma in ki takum.

Iesu anundaat mukmuga na tena wetabaar u ra matakina kunubu

8 ¹Bari ia a ngaala na utnaa baa miaat aa pirpir paa uni: Ia baa ia ki u ra papaara ot na limaa ra kiki anun God, a ngaala na King aakit inaanga u ra maawa, ia maa anundaat mukmuga na tena wetabaar karom God. ²I papaam karom God inaanga u ra maawa u ra pakaana baa i Taabu Aakit u ra ruma na wetabaar. Ia a ruma na wetabaar lingtatuna, baa a Tadaaru ut i paami ma wakir a taara diat paami.

³A kum mukmuga na tena wetabaar raap karom God, God i ung ta diat kupi diat a taar taa a kum wetabaar ma diat a tun a kum wewagua kupi a wetabaar karomi. Lenmaa i mawaat kupi Iesu anundaat mukmuga na tena wetabaar in wetabaar kaai ma ta utnaa. ⁴Baa gun in ki min napia, pa in tena wetabaar karom God, kabina maa raa kum tena wetabaar kuri ut diat napia, ma diat laana taar a wetabaar welaar ma ra kum Naagagon anun Moses. ⁵A pinapaam na wetabaar diat laana paami u ra ruma na wetabaar. A ruma maa i welaar ku ma ra malalar i ra ruma inaanga u ra maawa. Bi ia kabina baa God i watumaarang Moses, baa i waninaar kupi in paam a ruma na sel baa diat a tuntun wetabaar uni. I piri taana lenbi, “Babourai! Un paam a kum utnaa raap, welaar ut ma ra malalar i ra ruma baa iaau aa waiaa taai taam inaanga u ra taangaai.” *Pin 25:40*

⁶Iaku Iesu ia lo paa a pinapaam na tena wetabaar baa i ngaala aakit taa ra pinapaam na wetabaar anu ra kum tena wetabaar. Lenkaai maa a kunubu baa Iesu ia paam ot paai kupi in aal ungaai God ma ra taara, i ngaala aakit taa ra mugaana kunubu. A kum weweliman baa diat a kabi ra kunubu maa, diat koina aakit taa ra kum mugaana weweliman.

⁷Baa gun a mugaana kunubu i takado aakit, io, pa ta niba ma kup te balet. ⁸Iaku maa God i baboi naa aakaina mangamangaan i ki utbaai karom a taara ma i piri lenbi,

“A Tadaaru i piri naa: Baboi, a kum bungbung diat a waan paat, baa ang paam a matakina kunubu

- ma ra taara Israael
ma ra taara Iuda.
- ⁹ Pa in welaar ma ra kunubu
baa iaau paami ungaai ma ra kum taptabundiat
u ra bung baa iaau ben apari pa diat taangirong Aaigipto.
Pa diat murmur anung kunubu,
io, iaau taar taa in tamarung taan diat.
- ¹⁰ A Tadaaru i piri lenbi: Bi ia a kunubu baa ang paami ungaai ma ra
taara Israael,
u ra kum bungbung namur.
Ang ung taa anung kum naagagon u ra nuknukindiat,
ma ang timu taai u ra balaandiat.
Ma iaau ang God anundiat,
ma diat anung taara.
- ¹¹ Ma diat baa diat teptepaana,
ma diat tatena liklik,
pa diat a wer wetwetalaai diat balet ma lenbi,
'Un nunura a Tadaaru,'
kabina maa diat raap diat aa nunura iaau,
a taara biao ku ma diat kaai baa diat ngaala.
- ¹² Ang una wa nundiat kum niraara,
ma pang nuk paa balet ma nundiat kum aakaina mangamangaan."
Ier 31:31-34
- ¹³ Baa God i waatung a kunubu mi baa "a matakina kunubu", i kaapa
naa a mugaana kunubu ia turaaina. Ma ra utnaa i turaaina ma ia
welwelik uni, i marawaai baa in panaai.

A aakapi na lotu baa i murmur a mugaana kunubu

9 ¹U ra mugaana kunubu, God i taar a kum naagagon na lotu karom
diat, ma diat paam a ruma na sel baa diat a lotu karomi uni min
napia. ²Diat pagaa a ruma na sel. A mugaana kukur ra ruma di waatungi
naa a pakaana baa i Taabu. Kuraa u ra kukur ra ruma maa, a turtur i
ra laam, ma ra luwu, ma ra bred baa di wetabaar mai karom God. ³Ma
namur taa ra weruina maalu na babaat kutu, raa kukur ra ruma bulung
baa di waatungi naa a pakaana baa i Taabu Aakit. ⁴Kuraa u ra kukur
ra ruma maa, a luwu baa di paami ma ra goled baa di laana tuntun a
bulit baa a tubalina i aangawian wakwakaak uni. Kuraa kaai u ra kukur
ra ruma maa a bok na kunubu baa di aa banaama taa a goled u ra kum
papaarina raap. Ma kuraa nabalaa ra bok na kunubu maa a laa di paami
ma ra goled, baa a maana i taana naruma uni, ma ina buka anun Aaron
baa i ibul, ma ra ru pakaana waat baa God i timu a kum Naagagon un
diaar. ⁵A kum tena wetabaar karom God diat aapur a gaap nate u ra

bongbong i ra bok maa, kupi God in una wa aakaina mangamangaan anu ra taara. A ru taabataaba i ra ru wawaki kuraa diaar nate u ra bok maa, ma diaar waiaa a minamaarin God. A kum bibiaandiaar i burung baat a bok maa. Iaku mari wakir a pakaana bung kupi din papalaa u ra kum utnaa raap mi.

⁶Baa di aa waninaar raap taa a kum utnaa u ra ruma na sel, a kum tena wetabaar diat rukruk ma diat parpari u ra bungbung raap u ra mugaana kukur ra ruma, baa i tur nataamaan, kupi diat a paam anundiat pinapaam. ⁷Iaku raa pakaan ku un raaraa kilaala, a mukmuga na tena wetabaar karom God ia ot ku i laana ruk u ra weru kukur ra ruma baa kuraa naruma. Pa in ruk biaa ku, in lo ut a gaap, kupi in wetabaar mai karom God. In wetabaar mai kupi God in una wa anuna kum aakaina mangamangaan, ma ra kum aakaina mangamangaan kaai anu ra taara baa diat paampaam taai ma pa diat nunurai. ⁸U ra kum utnaa mi a Takado na Nion i wapuaanai naa, baa a mugaana ruma na sel i tur utbaai, anundaat aakapi na niruk u ra pakaana baa i Taabu Aakit pa i paapa utbaai. ⁹Bi ia a walawalar kup a kum kilaala mi. I kukuraaina naa a kum wetabaar baa pa di tuni ma ra kum wetabaar kaai baa di tuntuni, baa di tabaara God mai, pa diat a wagomgom laar paa in balaan te baa i wetabaar mai. ¹⁰A kum naagagon mi ko ra winangaan ma ra ininim ma ra kum pinapaam na wagomgom. Diat a kum naagagon ku ko ra panindaat. Diat tur ku tuk u ra bung baa God in wamatakina a kum utnaa raap.

A gaapin Kaarisito i wagomgom a taara

¹¹Iaku Kaarisito ia waan paat. Ia a mukmuga na tena wetabaar karom God baa i waan paat ma ra kum koina utnaa baa kuri diat aa ki. I ruk u ra ruma na sel baa i koina aakit taa ra mugaana ruma na sel. Wakir a taara diat paami, io, i kaapa naa wakir ko ra kum wawaki mi u ra rakrakaan buaal. ¹²Raa pakaan ku Iesu i ruk u ra pakaana baa i Taabu Aakit. Wakir i ruk ma ra gaap i ra me ma ra kum naat na bulumakaau kupi in wetabaar mai. I ruk ma ra gaapina ut, ma i kul walaangalaanga pa daat. Ma nuna pinapaam na winekul maa in tur takum. ¹³Welaar ma ra kum Naagagon anun Moses, di laana aapur a taara ma ra gaap i ra me ma ra bulumakaau ma ra kabu i ra naat na bulumakaau a tabuanina, baa di aa tun taai. Di aapur diat baa diat durdur namataan God, kupi in wagomgom a panindiat. ¹⁴Baa i lingtatuna naa di wagomgom a taara lenmaa, io, i lingtatuna aakit baa a gaapin Kaarisito i wagomgom daat! U ra dekdek i ra Takado na Nion baa i ki takum, Kaarisito i taar taa anuna lalaaun, a gomgom na wetabaar karom God. A gaapina i wagomgom anundaat lalaaun ko ra kum minaat na pinapaam baa daat a wirua uni, kupi daat a papaam karom God baa a lalaaunina.

¹⁵Bi ia kabina baa Kaarisito i paam taa a matakina kunubu, baa i aal ungaai taa God ma ra nuna taara. I paami kupi diat, baa God ia pilak pa diat, diat a daan takum welaar ma ra nuna weweliman. Kaarisito i kul pa diat ma ra gaapina, baa i maat un diat. Anuna minaat i walaangalaanga pa diat ko ra nundiat kum aakaina mangamangaan baa diat paampaami, baa a mugaana kunubu i tur utbaai.

¹⁶Baa te i nemi naa in wewapua kaapa baa woi maa in kale paa anuna kum utnaa namur baa in maat, io, in timu raap taai u ra dona pepaa. Iaku a dona pepaa maa pa i gaa un ta utnaa tuk baa a taara diat nunurai naa a muaana maa ia maat. ¹⁷A dona pepaa maa pa ta kukuraaina baa a muaana maa i lalaun utbaai. Iaku, baa ia maat, io, te in pet laar paai baa in kale paa maraagaam a kum utnaa kuraa u ra kunubu u ra dona pepaa maa. ¹⁸Lenmaa pa di walingtatuna baa ku a mugaana kunubu, pate. Di walingtatunai ut ma ra gaap. ¹⁹Baa Moses ia waatung araap taa a kum Naagagon taa ra taara raap, io, i lo paa a gaap i ra kum naat na bulumakaau ma ra kum me, ma i ung ungaai paai ma ra palaa. I lo paa a gagaana diwaai baa di waatungi ma isop, baa di aa do taai ma ra taar na weu i ra sip. I puk paai u ra gaap maa, ma i aapur a buk na Naagagon ma ra taara raap mai. ²⁰Ma i piri lenbi, “Bi ia a gaap, a kunubu i aal ungaai God ma ra taara, baa i naagagon taai naa muaat a murmuri.” *Pin 24:8*

²¹Lenkaai maa i aapur a ruma na sel ma ra gaap. Ma i aapur kaai a kum utnaa raap baa diat laana papaam mai u ra lotu. ²²Maa a kum Naagagon anun Moses i piri naa din wagomgom mongoro na utnaa ma ra gaap. Baa a gaap pa in talabo, io, God pa in una wa a kum aakaina mangamangaan.

A wetabaar anun Iesu i una wa anundaat kum aakaina mangamangaan

²³I mawaat kupi din wagomgom a ruma na sel ungaai ma ra kum utnaa naruma uni, ma ra gaap i ra kum wewagua, maa diat a malalar i ra kum utnaa inaanga u ra maawa. Iaku a kum utnaa inaanga u ra maawa, di wagomgom diat ma ra wetabaar baa i koina aakit taa ra kum wetabaar min napia. ²⁴Kaarisito pa i ruk u ra pakaana baa i Taabu Aakit, baa a taara diat paami. A pakaana maa a malalar ku i ra lingtatuna na pakaana baa i Taabu Aakit. I ruk unaanga ut u ra maawa ma i tur namuga namataan God un daat.

²⁵Wakir i ruk unaanga u ra maawa kupi in taar taa ia ut a wetabaar karom God ta mongoro na pakaan, welaar ma ra mukmuga na tena wetabaar, baa i laana ruk u ra pakaana baa i Taabu Aakit u ra kum kilaala raap ma ra gaap i ra wewagua. ²⁶Baa in lenmaa, Kaarisito in wirua mongoro na pakaan turpaai ut u ra turpaai ra rakraakan buaal. Iaku maa u ra kum tintinip na bung i waan paat raa pakaan ku. I taar taa ia ut a wetabaar karom God kupi in kamaar wa a kum aakaina mangamangaan.

²⁷A taara raap diat a maat raa pakaan ku, ma namur diat a tur u ra naagagon anun God. ²⁸Lenkaai maa Kaarisito i taar taa ia ut a wetabaar karom God raa pakaan ku, kupi in lo ingen wa a kum aakaina mangamangaan anu ra mongoro na taara. Ma in waan paat balet a weru pakaan. Wakir ma kupi in lo ingen wa a kum aakaina mangamangaan, pate. In waan paat kupi in walaan pa diat baa diat ki walaang kupi.

A kum wetabaar pain diat a una wa a kum aakaina mangamangaan

10 ¹A kum Naagagon anun Moses i welaar ku ma ra malalar i ra kum koina utnaa baa namur in waan paat, wakir diat a kum utnaa mulu maa. Io, lenmaa, a kum Naagagon anun Moses baa i piri naa diat a wetwetabaar u ra kum kilaala raap, pa in watakado laar paa a taara baa diat waan marawaai karom God kupi diat a lotu karomi. ²Kaduk a kum wetabaar maa in gi agomgom a taara ko ra nundiat kum aakaina mangamangaan, io, a nuknukindiat pa in takuna diat balet ma u ra nundiat kum aakaina mangamangaan, ma pa diat a wetabaar balet ma. ³Iaku, baa diat wetabaar u ra kum kilaala raap diat nuk paa balet anundiat kum aakaina mangamangaan. ⁴Maa a gaap i ra kum bulumakaau ma ra kum me pa diat pet laar paai kupi diat a una wa a kum aakaina mangamangaan anu ra taara.

⁵Io, baa Kaarisito i waan paat urin u ra rakrakaan buaal i piri karom God lenbi, “A kum wetabaar baa pa di tuni ma ra kum wetabaar baa di tuntuni pa u nemi,

iaku u aa taar taa a paning taang.

⁶A kum wetabaar baa di tun raap wai, ma ra kum wetabaar kaai u ra aakaina mangamangaan pa u gaaia un diat.

⁷Io, iaau piri naa, ‘God, baboi, iaau aa waan paat, kupi ang paam ot paa anum nemnem,

welaar ma di aa timtimu taau un iaau u ra num buk.’ ” *Kele 40:6-8*

⁸A mugaana pirpir anun Kaarisito i lenbi, “A kum wetabaar baa pa di tuni ma ra kum wetabaar baa di tuntuni, ma ra kum wetabaar di tun raap wai ma ra kum wetabaar u ra aakaina mangamangaan pa u nemi, ma pa u gaaia un diat.” Iaku a kum wetabaar mi di taar taai welaar ma ra kum Naagagon anun Moses.

⁹Namur Kaarisito i piri naa, “Baboi, iaau aa waan paat kupi ang paam ot paa anum nemnem.” Ia rakaan wa a mugaana kupi in watur dekdek a werudi.

¹⁰Iesu Kaarisito i murmur ot paa a nemnem anun God baa i taar taa a panina ut, a wetabaar karom God. I taar taai raa pakaan ku. Ma nuna wetabaar maa i wagomgom pa daat namataan God.

A wetabaar anun Kaarisito i una wa a kum aakaina mangamangaan

¹¹A bungbung raap a kum tena wetabaar raap diat tur ma diat paam anundiat pinapaam na nilotu, baa diat tuntun wetabaar karom God. Ma

a kum wetabaar mi pa diat una laar paa a kum aakaina mangamangaan. ¹²Iaku Kaarisito i taar ta ia ut, a wetabaar karom God u ra kum aakaina mangamangaan anu ra taara. Raa pakaan ku i paami. Anuna pinapaam maa in tur takum, ma pa in paami balet ma. Ma baa ia paam taai i ki taau u ra papaara ot na limaan God. ¹³Io, mari kunaanga nate i ki walaanga a bung baa God in uwia paa anuna kum ebaar kupi diat a taraam karomi. ¹⁴Maa un raa wetabaar ku, ia watakado takum paa a taara anun God, diat baa i laana wagomgom diat.

¹⁵Ma a Takado na Nion kaai i wewapua kaapa taau uni karom daat lenbi,

¹⁶“A Tadaaru i piri lenbi: Bi ia a kunubu baa ang paami ungaai ma diat,
u ra kum bungbung namur.

Ang ung taa anung kum naagagon u ra balaandiat,
ma ang timu taai u ra nuknukindiat.”

Ier 31:33

¹⁷Ma i piri kaai lenbi,

“Anundiat kum aakaina mangamangaan ma anundiat kum wabulbul u ra naagagon
pang nuk paai balet ma.”

Ier 31:34

¹⁸Baa God ia una wa a kum aakaina mangamangaan ma ra kum wabulbul u ra naagagon, io, pa ta niba balet ma kup ta wetabaar baa in una wa a kum aakaina mangamangaan.

A minaatin Iesu i paapa aara aakapi kupi daat a waan marawaai karom God

¹⁹A kum tateng liklik, God ia una wa anundaat kum aakaina mangamangaan, io, daat laangalaanga ma pain daat a burut kupi daat a ruk u ra pakaana baa i Taabu Aakit, kabina u ra gaapin Iesu. ²⁰A minaatin Iesu i paapa aara matakina aakapi baa i waan kup a lalaun, kupi daat a murmuri. A aakapi maa i waan ruk u ra ina maalua na babaat kutu kup a pakaana baa i Taabu Aakit. Ina maalua maa, ia a panin Iesu ut. ²¹Iesu anundaat ngaala na tena wetabaar karom God i ki ma i baboura a taara anun God. ²²Io, baa lenmaa, daat a waan marawaai karom God ma ra lingtatuna u ra balaandaat ma ra nurnur lingtatuna, ma ra nuknukindaat baa i laangalaanga ko ra kum wetakun u ra kum aakaina mangamangaan, kabina maa Iesu ia aapur agomgom taai ma ra gaapina. Daat a waan marawaai karomi ma ra panindaat baa ia gi taai ma ra gomgom na palaa.

²³Daat a tur dekdek u ra nundaat kini walaang ma ra nurnur kup a kum utnaa baa God in paami, baa daat laana wewapua uni. Daat a tur dekdek, ma koku daat waan ingen koni, kabina maa God in paam ut a kum utnaa baa ia weweliman taau uni. ²⁴Daat a nuknuk kup ta kum

aakapi kupi daat a waangun wetwetalaai a nuknukindaat kupi daat a maari a taara ma daat a paam a kum kokoina pinapaam. ²⁵Koku daat ngo ko ra nundaat kum kinkini ungaai u ra lotu, welaar ma raa taara diat laana paami. Daat a wadekdek wetwetalaai daat, ma daat a ongor uni, maa kabina muaat baboi naa ia marawaai baa a bung anu ra Tadaaru in waan paat.

Koku daat waan talili

²⁶Baa daat aa nunura mulu a lingtatuna, iaku pa daat nem na murmuri balet ma, ma daat waan talili balet kup a kum aakaina mangamangaan, pa ta wetabaar balet ma baa in una wa a kum aakaina mangamangaan. ²⁷Daat a ki walaang maku ma ra bunurut kup a naagagon baa in waan paat, ma ra karangaap na nguan baa in tun araap wa a kum ebaar anun God. ²⁸Baa ta rudi baa ta tuldi ditul a mulaot ungaai u ra wetakun un te baa i wabulbul u ra Naagagon anun Moses, pa din maari, din aak dokoi. ²⁹Baa te i wakinalik aakit paa Natun God, ma i nuki naa a gaap i ra kunubu, baa di aa wagomgom taai mai ia a utnaa biao ku, ma i pir aakaka a Nion na maarmaari, lelawaai, pa in dekdek aakit duk a naagagon na binabaalu karomi? ³⁰Maa daat nunura God, ia baa i piri naa, “Anung ku a naagagon na binabaalu. Iaa ang babaalu.” *Naag 32:35* Ma i piri kaai lenbi, “A Tadaaru in naagagon anuna taara.” *Naag 32:36* ³¹In dekdek aakit a bunurut anun te, baa God a lalaaunina, in taar a dekdek na naagagon na binabaalu karomi.

Daat a tur dekdek u ra nurnur

³²Muaat a nuk paa a kum bungbung namuga baa muaat aa lo paa a kaapa u ra numuaat lalaaun, ma diat taar a ngaala na mawaat ma ra kum ngunungut karom muaat, iaku muaat tur dekdek ut. ³³U ra kum bungbung maa raa taara diat tataur un muaat, ma diat wakadik muaat namataa ra taara. Ma muaat tur ungaai kaai ma raa taara baa di wakadik diat. ³⁴Muaat maari aakit diat baa diat ki u ra ruma na karabus ma muaat waraaut diat. Ma muaat gaia ku baa raa taara diat raa paa anumuaat kum utnaa, maa muaat nunurai naa anumuaat a kum utnaa ingen, baa diat a tur takum, ma diat koina aakit ko ra kum utnaa baa diat raa paai kon muaat.

³⁵Io mi, koku muaat maadek wa anumuaat dekdek na nurnur, maa in ngaala aakit anumuaat wedok uni. ³⁶Koku muaat talangan, muaat a tur dekdek kupi muaat a murmur a nemnem anun God, ma namur muaat a lo paa a kum utnaa baa ia weweliman taau uni. ³⁷Maa a Buk Taabu i piri lenbi,

“Marawaai maku,

ia baa in waan paat, in waan paat ut, ma pa in bilbiling.

38 Te ku baa i nurnur, ang waatungi naa anung tena takado ma in lalaaun.

Ma baa ia waan talili ko ra nurnur,
pang gaaia uni.”

Aab 2:3-4

39 Iaku daat, wakir daat kon diat baa diat waan talili ko ra nurnur ma diat wirua. Daat ko ra taara na nurnur, ma God ia walaun pa daat.

Aawa maa a nurnur

11 ¹Baa te i nurnur a kukuraaina lenbi, ia nunura mului naa, a utnaa baa i ki walaang kupi, in lo paai ut. Pa i baboi utbaai, iaku i nunurai naa i lingtatuna ut. ²A kum ngaalangaala baa diat lalaaun namuga diat nurnur lenmaa, ma God i gaaia un diat, kabina u ra nundiat nurnur.

³Kabina u ra nurnur daat nunurai naa God i waki a rakrakaan buaal ma ra nuna pipir. Io, a kum utnaa raap baa daat baboi, God i paam diat ko ra kum utnaa baa pa di baboi.

⁴Kabina u ra nurnur, Aabel i taar taa a wetabaar karom God baa i koina aakit ko ra wetabaar anun Kaain. Kabina u ra nuna nurnur God i waatungi naa a tena takado, maa God i pir akoina paai u ra nuna wetabaar. A lingtatuna Aabel ia maat, iaku, kabina u ra nuna nurnur, kuri utbaai i pipir karom daat.

⁵Kabina u ra nurnur, God i lo wa Enok kupi koku i kariaana a minaat. Pa di baboi balet ma, maa God ia lo paai. Baa God pa i lo paai utbaai, i gaaia aakit un Enok. ⁶Baa te pa i nurnur, God pa in gaaia laar paai uni. Maa te baa i nem na waan karom God, in nurnur baa God i ki, ma in nurnur kaai baa God in gaaia pa diat baa diat baat mulu kupi.

⁷Kabina u ra nurnur, Noaa i paam a paraau, baa i walaun paa diwaatamaana uni. I taraam karom God, baa i walangoro a watumaarang anun God karomi u ra kum utnaa baa in waan paat ma pa di baboi utbaai. A nurnur anun Noaa i wapuaana a kum aakaina mangamangaan anu ra taara u ra rakrakaan buaal, ma God i naagagon diat uni. Ma God i waatung Noaa naa a tena takado, kabina u ra nuna nurnur.

⁸Kabina u ra nurnur, Aabaraam i taraam baa God i wataa paai kupi in waan kup a taamaan baa in kale paai namur. I waan, iaku pa i nunura a taamaan maa i waan kupi. ⁹Kabina u ra nurnur i ki ku welaar ma ra waira u ra taamaan baa God ia weweliman taai kupi in taar taai taana. A weweliman baa God i weweliman mai karom Aabaraam, namur i ki utkaai karom Aaisaak ma Iaakob. Aabaraam diat, diat lalaaun ku u ra kum ruma na sel. Lenkaai maa karom Aaisaak ma Iaakob. ¹⁰Aabaraam i ki ku welaar ma ra waira u ra taamaan maa, kabina maa i ki walaanga paa a taamaan baa in tur takum. A taamaan maa God ut ia waninaar taai ma ia paam taai.

¹¹Kabina u ra nurnur, Aabaraam i pet laar paai baa in wangaala paa ta natuna. Diaar ma Saaraa diaar aa takaana ma Saaraa i bi, iaku Aabaraam i nurnur, maa i nunurai naa God baa i weweliman taau karomi in paam ot paai ut. ¹²Lenmaa anuna wuna taara diat mongmongoro welaar ma ra kum naangnaang inaanga u ra maup, ma welaar kaai ma ra woio taanga nakono, baa pa din luk laar paai. Diat waan paat ku kon raa muaana baa i takaana aakaka.

¹³A taara raap mi diat maat ma ra nurnur. Pa diat paam akoto a kum utnaa baa God ia weweliman taau uni. Diat baboi ku taanga welwelik, ma diat gaai uni. Ma diat piri un diat ut, naa diat ki na waira ku, ma diat a lalaaun kinalik paa ku main napia. ¹⁴Baa diat piri lenmi, i kaapa naa diat baatbaat kup anundiat ta taamaan. ¹⁵Pa diat nuk paa balet ma a taamaan baa diat aa waan koni, kaduk diat a nuknuk paai ma diat a waan talili balet kupi. ¹⁶Iaku maa anundiat nemnem kup a koina taamaan, a taamaan inaanga u ra maawa. Io, God pa i wawirwir kupi diat a waatungi naa ia anundiat God, maa ia waninaar taa a taamaan kup diat.

¹⁷⁻¹⁸Kabina u ra nurnur, Aabaraam i taar taa natuna, Aaisaak karom God welaar ma ra wetabaar, u ra pakaana bung baa God i walaari. A lingtatuna, God ia paam taa anuna weweliman karom Aabaraam lenbi, “A kum taptabum diat a waan paat kon Aaisaak.” *Tur 21:12*
Iaku, baa God i walaari, ma i piri naa in aak doko natuna ia raa ot ku, welaar ma ra wetabaar, Aabaraam pa i patut. ¹⁹Aabaraam i nunurai naa God i pet laar paai kupi in watur paa balet a kum minaat. Maia, i welaar ut lenbaa Aabaraam i watur akoto paa Aaisaak balet ko ra minaat.

²⁰Kabina u ra nurnur, Aaisaak i pir wadaan taa Iaakob ma Esau u ra kum utnaa baa in waan paat namur.

²¹Kabina u ra nurnur, Iaakob, baa marawaai ma in maat, i pir wadaan taa a ru natun Iosep. I ukaala paai ma ra nuna ina buka ma i lotu karom God.

²²Kabina u ra nurnur, Iosep, baa marawaai ma in maat, i pirpir u ra winawaan pari anu ra taara Israael taangirong Aaigipto, ma i wapua ta diat naa diat a lo a kum ururina baa diat a waan.

²³Kabina u ra nurnur, tamaan Moses ma naana diaar walipai tula kalaang namur taa ra nuna binabuta, maa diaar baboi naa a koina naat, ma pa diaar burutaana a naagagon anu ra king.

²⁴Kabina u ra nurnur, Moses, baa ia baarmaan, pa i mulaaot kupi din waatungi naa diaar naana ma natun Paraa. ²⁵I pilak paai baa in kariaana kinadik ungaai ma ra taara anun God, ma pa i nemi kupi in murmur a kum aakaina mangamangaan baa a gaaiaina pa in iwan. ²⁶I nuki naa a ngunungut baa in kariaanai u ra iaan Kaarisito i ngaatngaat aakit taa ra kum utnaa na tadaaru irong Aaigipto, maa i nuknuk kup anuna wedok namur. ²⁷Kabina u ra

nurnur, Moses i waan paa taangirong Aaigipto, ma pa i burutaana a kaankaan anu ra king. I tur dekdek kabina maa ia babo taa God, ia baa pa di baboi.

²⁸Kabina u ra nurnur, Moses i paam a lukaara na waan likaai, ma i wetulaa kupi din aapur a kum papaara bonanaaka ma ra gaap, kupi aangelo na minaat koku i aak doko a kum mugaana naat muaana anu ra taara Israael.

²⁹Kabina u ra nurnur, a taara Israael diat waan bolo u ra Taar na Taai baa ia magege. Iaku baa a taara Aaigipto diat walaar a winawaan lenmaa, diat kongo raap.

³⁰Kabina u ra nurnur, a liplip na waat baa i tur lili a taamaan Ieriko i tareng pari, baa a taara Israael diat waan lilili 7 na bung.

³¹Kabina u ra nurnur, Raab, a paamuk na tabuan pa i wirua ungaai ma ra taara Ieriko baa pa diat taraam karom God, kabina maa i gaaiia paa a ru tena binabo ino muga anu ra taara Israael.

³²Ma aawa balet ma ang piri? In iwan aakit baa ang aakaakur un Gidion, Baaraak, Saamison, Ieptaa, Dewid, Saamuel, ma ra kum propet kaai. ³³Kabina u ra nurnur a taara mi diat weium ma ra kum mataanitu ingen ma diat uwia raap pa diat. Diat paam a takado na mangamangaan, diat lo paa a kum utnaa baa God i weweliman taai karom diat, ma diat paam baat a waa ra kum laaion. ³⁴Diat aak doko a kupkup i ra karangaap na nguan, ma diat lalaaun pilaa ko ra kum liwan na wineium. Diat baa pa diat dekdek God i wadekdek diat, diat lo dekdek kup a wineium ma diat lu a kum loko na taara na wineium ko ra kum mataanitu ingen.

³⁵Kabina u ra nurnur, a kum tabuan diat gaaiia paa a kum kakundiat baa diat aa lalaaun balet ko ra minaat. Raa taara kaai di wakadik aakaka diat, tuk baa diat maat, maa pa diat nemi naa diat a weoro kon God kupi din palaa wa diat. Diat nuk paa a lalaaun balet ko ra minaat baa i koina aakit ko ra lalaaun min napia. ³⁶Raa taara di tataur un diat ma di um diat. Raa taara kaai di wi diat ma ra kum sen ma di waruk diat u ra ruma na karabus. ³⁷Di duka doko diat ma ra kum waat, di poko kutu diat kup ruru kukur, di go doko diat ma ra liwan na wineium. Raa taara diat mong ku ma ra pani ra sip ma ra pani ra me, diat daardaa aakit, di wakadik diat ma di baanaakaka diat. ³⁸A mangamangaan i ra rakrakaan buaal pa i welaar kup diat a lalaaun naliwan uni. Diat lalaaun taltalili u ra kum bil na wanua, ma ra kum taangaai, ma ra kum babaang na waat ma ra kum tung.

³⁹Diat raap mi, God i pir akoina pa diat kabina u ra nundiat nurnur. Iaku pa diat paam akoto a kum utnaa baa God ia weweliman taai karom diat, ⁴⁰maa God ia waninaar taa a utnaa baa i koina aakit kup daat raap. Pa i nemi naa in wakoina muga diat ku. I nemi naa in wakoina ungaai daat ma diat.

God i laana watakado a kum natnatuna

12 ¹Daat nunurai naa mongmongoro na tena nurnur taanga namuga diat tur lili daat ma diat wewapua kaapa u ra nurnur. Io, baa

lenmaa, i koina baa daat a rakaan wa a kum mawaat na utnaa baa i laana turbaat daat u ra nundaat winawaan, ma ra kum aakaina mangamangaan baa i laana wi akoto daat. Ma daat a welulu, ma koku daat talangan u ra welwelulu u ra nundaat wewebaalu, baa God ia waninaar taai kup daat. ²Daat a babo takado kup Iesu, ia baa a kabi ra nundaat nurnur ma ia baa in watawa paa anundaat nurnur tuk in kudulaan. Iesu i maat nate u ra bolo, a utnaa na wawirwir mulu. Iaku pa i nuk paa a wawirwir maa, i taar taa ia ut kupi in kariaana kinadik ma in maat u ra bolo, kabina maa i nunurai naa namur in lo a ngaala na gaaia. Ma mi ia ki u ra papaara ot na kiki na king anun God.

³Muaat a nuk paa a kum mawaat baa Iesu ia kariaana taai, baa a kum tena aakaina diat paami uni, kupi koku muaat talangan ma koku muaat ngo ma ra nurnur. ⁴Muaat weium ma ra kum aakaina mangamangaan, iaku pa di aak doko muaat utbaai. ⁵Muaat aa dumaana wa a kum pirpir na wadekdek baa God i piri karom muaat a kum natnatuna lenbi,

“Natunglik, baa a Tadaaru i watakado ui,

koku u nuki naa a ling biao ku,

ma koku u tapunuk baa i pir apuaana anum kum aakaina mangamangaan karom ui.

⁶Maa a Tadaaru i watakado diat baa i maari diat,

ma i raapu diat baa i waatung diat naa a kum natnatuna.”

Pir 3:11-12

⁷Muaat a tur dekdek u ra kum mawaat, maa ia aakapi baa God i watakado muaat uni. Baa i paami lenmaa i welaar baa muaat a kum natnatuna mulu. Maa woi na naat baa tamaana pa in watakadoi?

⁸God i laana watakado a kum natnatuna raap. Ma baa pa i watakado muaat, i kaapa baa wakir muaat a kum natnatuna mulu, di buta biao ta muaat ku u ra aakapi. ⁹A kum tamtamaandaat taanga min napia diat watakado daat, ma daat aa ru ta diat u ra nundiat kum wawer karom daat. Baa daat paami lenbi, io, daat a taraam mulu kaai karom a Tamaa ra kum niondaat, baa i watakado daat, ma daat a lalaaun. ¹⁰A kum tamtamaandaat taanga min napia diat watakado daat a kinalik na pakaana bung ku, welaar ma ra aakapi baa diat nuki naa i koina. Iaku God i watakado daat kupi daat a koina, ma daat a lo koto paa anuna gomgom na mangamangaan. ¹¹U ra pakpakaana bung baa God i laana watakado daat, pa daat gaaia uni, daat laana tapunuk ku. Iaku diat baa God i watakado diat ma diat taraam u ra nuna wawer, namur diat a wa a maalmaal ma ra takado na mangamangaan u ra nundiat lalaaun.

¹²Io, muaat a wadekdek a kum limaamuaat baa pa i dekdek ma ra kum kakimuaat kaai. ¹³Ma “muaat a waanwaan u ra takado na aakapi,”

Pir 4:26

kupi a kakimuaat baa pa i dekdek koku i maat, in koina balet ku.

A watumaarang kupi daat a taraam karom God

¹⁴Muaat a ongor kupi muaat a ki na maalmal ma ra taara raap, ma muaat a murmur a gomgom na mangamangaan. Baa a lalaaun anun te pa i gomgom, pa in babo a Tadaaru. ¹⁵Muaat a baboura muaat, kupi koku te i waan ingen ko ra maarmaari anun God, ma koku te i welaar ma ra in mapaak na aakaar na diwaai baa in tawa paat ma in wapurpuruan muaat, ma in baana dur paa ta mongoro. ¹⁶Muaat a baboura muaat, kupi koku te i paam a paamuk na mangamangaan, ma koku te i nuknuk baa ku u ra nemnem anun God karomi, welaar ma Esaau, baa i wiura wa anuna kini na munuga un raa pelet na utnaa ku. ¹⁷Muaat aa nunurai naa namur baa i nemi kupi in lo paa balet a pir wadaan kon tamaana, tamaana i weoro wai maku. A lingtatuna, i luan maku kupi in lo paa balet a pir wadaan maa, iaku pa i baat paa balet ma ta aakapi kupi in puku a utnaa baa ia paam taai.

¹⁸Pa muaat waan paat u ra taangaai Sinaai welaar ma ra taara Israael. A taangaai baa diat baboi ut. A nguan i kupkup iaai, ma diat babo a baboto ma ra marut na baakut ma ra ngaala na dadaip iaai. ¹⁹Diat walangoro in ingaa ra in tawuru, ma in ingaan raa baa i pirpir. Baa diat walangoroi, diat aaringi naa koku ma i pirpir karom diat, ²⁰maa diat burut aakit u ra naagagon lenbi, “Baa ta muaana in paam taa taangaai maa, baa ta wewagua, din duka dokoi.” *Pin 19:12-13*

²¹A kum utnaa maa baa diat baboi i waburutaana aakit diat, ma Moses i piri naa, “Iaau burut, ma iaau dadader.” *Naag 9:19*

²²Iaku maa, muaat aa waan paat u ra taangaai Sion, ia Ierusalem inaanga u ra maawa, a taamaan anun God, baa a lalaaunina. Muaat aa waan paat karom a kum aaraarip na aangelo baa pa din luk laar pa diat, baa diat ki ungaai ma ra gaaia. ²³Muaat aa waan paat u ra kini ungaai anu ra kum mugaana natnatun God, diat baa di aa timu taa a kum iaandiat inaanga u ra maawa. Muaat aa waan paat karom God, ia baa a Tena Naagagon anu ra taara raap, ma karom a nio ra kum tena takado, baa God ia watakado aakit pa diat, ²⁴ma karom Iesu, ia baa i paam taa a matakina kunubu ungaai ma daat, ma karom a gaapina, baa di aa aapaapur taau mai. A gaap mi i wewapua u ra kum utnaa baa i koina aakit taa ra kum utnaa baa a gaapin Aabel i wewapua uni.

²⁵Muaat a baboura muaat, kupi koku muaat patut kon God baa i pirpir. Diat baa pa diat taraam karomi baa i watumaarang diat irong u ra taangaai Sinaai, pa diat kalaa ino laar paai ko ra naagagon na binabaalu. Io, i lingtatuna aakit, daat kaai pain daat a kalaa ino laar paai, baa daat waan ingen ku kon ia baa i watumaarang daat taanginaanga u ra maawa. ²⁶Baa God i pirpir karom a taara Israael irong u ra taangaai Sinaai in ingaana i taang a rakrakaan buaal. Iaku mi, ia weweliman taau lenbi,

“Raa pakaan balet ang taang a rakrakaan buaal, ma wakir a rakrakaan buaal ku, a maawa utkaai.” *Aag 2:6*

²⁷Baa God i piri lenbi, “Raa pakaan balet,” a kukuraaina baa in lo wa a kum utnaa baa i talaaur ku, a kum utnaa baa ia waki ta diat. In lo wa diat kupi a kum utnaa baa pa din laaur laar pa diat, diat a tur ut.

²⁸Io, daat a waatung wakaak karom God, kabina maa daat aa paam akoto a mataanitu baa pa in talaaur. Daat a lotu karom God ma ra urur ma ra bunurut baa i welaar ma ra nuna nemnem, ²⁹kabina maa anundaat God i welaar ma ra karangaap na nguan, baa in aan araap wa a kum utnaa raap.

A mangamangaan baa God in gaaia uni

13 ¹Koku muaat ngo ma ra maarmaari wetwetalaai karom muaat, maa muaat tateina u ra nurnur. ²Muaat a laana gaaia paa a kum waira. Maa raa taara baa diat paam a mangamangaan maa diat aa gaaia paa a kum aangelo, iaku maa pa diat nunurai. ³Muaat a nuk pa diat baa diat ki u ra ruma na karabus, welaar ma baa muaat karabus ungaai utkaai ma diat. Muaat a nuk pa diat kaai baa di baanaakaka diat, welaar ma baa di baanaakaka muaat utkaai.

⁴I koina baa muaat raap, muaat a ru a kini na tinaulaa, ma koku ta dur na mangamangaan in ki uni. Maa God in naagagon te baa i paam aakaina un ta tabuan anun te ingen, ma te kaai baa i paam a kum paamuk na mangamangaan.

⁵Muaat a baboura muaat kupi muaat a laangalaanga ko ra ngaala na nemnem kup a maani. Muaat a gaaia ku u ra wetabaar anun God baa ia ki karom muaat. Maa ia ut ia pir taai lenbi,

“Pang maadek wa ui,
ma pang waan kon ui.”

Naag 31:6

⁶Io, pa daat a burut, daat a piri ku lenbi,

“A Tadaaru anung tena wewaraaut,
io, pang burut.

Aawa maa a taara diat a paami un iaau?”

Kele 118:6-7

⁷Muaat a nuk paa anumuaat kum mukmuga, baa namuga diat wer muaat u ra pirpir anun God. Muaat a nuk paa anundiat mangaana lalaun, ma muaat a murmur anundiat nurnur. ⁸Iesu Kaarisito i welaar raap ku u ra kum bungbung namuga, ma mari, ma namur ma pa in raap. Anuna mangamangaan pa in raaungaana.

⁹Koku muaat nuk akoto a kum aalawur mangaana wawer baa in ben araara muaat. I koina baa a maarmaari anun God in wadekdek a niondaat. Baa daat murmur a kum naagagon u ra utnaa na winangaan pa in wadekdek a niondaat, ma pa in waraaut diat baa diat murmuri.

¹⁰Iaku anundaat luwu na tuntun wetabaar i ki, ma pa te i mulaaot a kum tena wetabaar karom God kupi diat a wangaan koni. ¹¹A mukmuga

na tena wetabaar karom God i laana lo ruk a gaap i ra kum wewagua u ra pakaana baa i Taabu Aakit, kup a wetabaar baa in una wa a kum aakaina mangamangaan. Iaku, a kudulaana pani ra kum wewagua maa di tun wa diat nataamaan ko ra liplip i ra taamaan. ¹²Lenkaai maa Iesu i kariaana ngunungut ma i maat nataamaan ko ra liplip i ra ngaala na taamaan, kupi in wagomgom a taara ma ra gaapina ut, kupi diat a taara anun God. ¹³Io, i koina baa daat a waanwaan karomi kuraa ut nataamaan ko ra liplip i ra taamaan, ma daat a kariaana wawirwir ungaai mai. ¹⁴Maa kabina wakir anundaat ta taamaan main baa in ki takum. Daat kiki walaang kup a taamaan baa namur in waan paat.

¹⁵Io, lenmaa, u ra bungbung raap daat a pir walaawa paa God, u ra iaan Iesu. A pir walaawa mi in welaar ma ra wetabaar baa daat taari karom God, baa a waandaat i wapuaana a iaana. ¹⁶Koku muaat dumaanai kupi muaat a paam a kum kokoina pinapaam ma muaat a tabaara a taara. Baa muaat paami lenmaa, i welaar ma ra wetabaar karom God baa i gaaiia uni.

¹⁷Muaat a taraam karom anumuaat kum mukmuga, ma muaat a ru anundiat kum wetulaa, maa diat baboura muaat, ma namur diat a wewapua kaapa namataan God u ra nundiat kum pinapaam karom muaat. Baa muaat taraam karom diat, diat a gaaiia u ra nundiat kum pinapaam. Iaku, baa pate, diat a papaam ma ra tapunuk, ma pa in waraaut muaat.

¹⁸Muaat a aaraaring un miaat. Miaat nunura lingtatunai naa a nuknukimiaat pa i takuna miaat un ta utnaa, ma miaat nemi naa anumiaat mangamangaan in takado u ra kum utnaa raap. ¹⁹Ma iaau aaring dekdek muaat, kupi muaat a aaraaring, baa God in tula talili gagaa wa iaau balet karom muaat.

A niaaring kup a wewaraaut anun God

²⁰God na maalmaal i watur paa balet anundaat Tadaaru Iesu ko ra minaat. Iesu, ia a ngaala na tena baboura sip baa i taar taa a gaapina ut kupi in paam a kunubu baa in tur takum. ²¹Iaau aaraaring karom God kupi in wadekdek muaat ma ra kum koina mangamangaan raap, kupi muaat a murmur anuna nemnem. Iaau aaraaring kaai, baa u ra pinapaam anun Iesu Kaarisito, God in wakoina daat welaar ut ma ra nuna nemnem. Daat a pir walaawa paai, pa in raap ma pa in raap. Aamen.

A tintinip na pirpir na maarmaari

²²A kum tateng liklik, iaau aaring pa muaat kupi muaat a walangoro wakaak a pirpir na wewaraaut mi, maa a buk mi iaau timui karom muaat wakir i iok. ²³Mi ang wapua muaat, naa a teindaat Timoti, di aa wapari wai ko ra ruma na karabus. Baa in waan paat gagaa urin, io, mir raap mir a waan paat karom muaat.

²⁴Muaat a taar anumiaat maarmaari karom anumuaat kum mukmuga raap, ma karom a taara raap anun God. Diat kaai taangirong Itali diat taar anundiat maarmaari karom muaat.

²⁵A maarmaari anun God in ki karom muaat raap.